

Česta pitanja i odgovori – LIFE 2016.

Sadržaj

Česta pitanja i odgovori – LIFE 2016	1
1. Opća pitanja	2
2. Tradicionalni projekti.....	7
2.1. Potprogram Okoliš.....	7
2.1.1. Priroda i bioraznolikost.....	7

1. Opća pitanja

Pitanje	Odgovor
Koja je razlika između projekata najbolje prakse, demonstracijskih i pilot projekata?	<p>Projekti najbolje prakse – projekti koji primjenjuju konkretne, financijski učinkovite i vrhunske tehnike, metode i pristupe uzimajući u obzir specifičnost konteksta u kojem se projekt provodi;</p> <p>Demonstracijski projekti – projekti koji primjenjuju, testiraju, ocjenjuju i repliciraju aktivnosti, metodologije ili pristupe koji su novi ili nepoznati u specifičnom kontekstu projekta (npr., geografski, ekološki, socio-ekonomski kontekst) te se mogu primijeniti drugdje u sličnim okolnostima (transparentnost i replikacija posebno važni);</p> <p>Pilot projekti – projekti koji primjenjuju tehniku ili metodu koja dosada nije bila primjenjivana ili testirana bilo gdje, koji također nude potencijalne prednosti u rješavanju okolišnih i klimatskih problema u odnosu na trenutnu najbolju praksu, a uz to se mogu nadalje primijeniti u drugim sličnim situacijama;</p>
Tko se može prijaviti?	Svaka pravna osoba registrirana na području EU. Prijavitelji mogu biti: 1. Javno tijelo, 2. privatno trgovačko društvo/organizacija, 3. privatne ne-trgovačko društvo/organizacija (uključujući i nevladine organizacije)
Na kojem jeziku se prijavljuju projekti?	Moguće je prijaviti projekt na bilo kojem službenom jeziku EU, osim na irskom ili malteškom. Ipak, ugovaračko tijelo (Contracting Authority) traži da se tehnički dio prijave ispuni na engleskom jeziku. Naslov i obrazac B1 (Summary description of the project) uvijek moraju biti podneseni na engleskom jeziku.
Koja je maksimalna stopa EU su-financiranja iz LIFE programa?	60% ukupnog prihvatljivog troška projekta za prvo trogodišnje razdoblje 2014. – 2017. (iznimno je za LIFE Nature and Biodiversity moguće i do 75% za projekte koji su usmjereni na konkretne konzervacijske aktivnosti za prioritetne vrste ili staništa iz Direktive o pticama i staništima).
Podugovaranje projektnih aktivnosti?	Korisnici trebaju imati tehničkih i financijskih kapaciteta i kompetencija za vođenje projekta i projektnih aktivnosti. Podugovaranje je dozvoljeno do maksimalno 35% od ukupnog proračuna projekta.
Optimalni iznos LIFE tradicionalnih projekata?	Nije strogo definirano, uobičajeno su projekti između 500.000 eura i 5.000.000,00 eura, iako su bili odobreni i veći i manji projekti. Važno je da projektne aktivnosti ostvaruju značajne rezultate i imaju dodanu EU vrijednost.
Kako se prijavljuju LIFE projekti?	Direktno Europskoj komisiji preko web portala eProposal u roku koji je definiran natječajem.
Postoji li ograničenje kod broja zaposlenih na projektu?	Ne, ali troškovi osoblja moraju biti opravdani i u ravnoteži s ostalim troškovima projekta, plaće moraju biti u skladu s pravilima institucije. Također, izbor osoblja treba biti temeljen na njihovim vještinama i iskustvu.

<p>Može li se financirati izgradnja zgrade?</p>	<p>LIFE program nije za financiranje infrastrukture, osim ako je neophodno za provedbu aktivnosti što je potrebno obrazložiti pri prijavi projekta. Jedinica infrastrukture („<i>Single item of infrastructure</i>“) ne smije koštati više od 500.000€.</p>
<p>Postoji li lista indikatora za prijavu projekta?</p>	<p>Tablica pokazatelja učinka (<i>performance indicators</i>), Excel tablica priložena u paketu za prijavitelje, sadrži primjere očekivanih učinaka projekta te se može i nadopuniti. Očekivani učinci se mjere u odnosu na stanje prije početka projekta te objašnjavaju što se projektom želi postići. Navedeni učinci trebali bi biti u skladu s očekivanim rezultatima (<i>expected results</i>) u obrascu B1 eProposala. Pokazatelji učinaka se mjere za vrijeme trajanja i nakon završetka projekta (3-5 godina nakon završetka, ovisno o vrsti projekta). Excel tablica s pokazateljima učinka se mora priložiti uz projektnu prijavu na eProposal.</p>
<p>Može li se u sklopu projekta provesti istraživanje npr. zagađenosti nekog područja?</p>	<p>LIFE projekti nisu istraživački, nego razvijaju, primjenjuju i testiraju određene metode/tehnologije u većim razmjerima te bi se aktivnosti u projektom prijedlogu trebale bazirati na već postojećim baznim podacima. Međutim, manja istraživanja u sklopu pripremnih aktivnosti su moguća i potrebno ih je opravdati i obrazložiti u projektom prijedlogu.</p>
<p>Postoji li obvezna dokumentacija?</p>	<p>Obavezna projektna dokumentacija je navedena u uputama za prijavitelje. Lista za provjeru (<i>checklist</i>) nalazi se na kraju uputa za prijavitelje. Dodatna dokumentacija (npr. dozvole itd.) ovisi o vrsti projekta i planiranim aktivnostima te se mogu dodatno priložiti u eProposal.</p>
<p>Ima li sklapanje partnerstva pozitivan utjecaj kod evaluacije projektnog prijedloga?</p>	<p>Svako partnerstvo treba imati opravdan razlog (npr. partnerstvo se preporuča u slučaju da koordinator korisnik ne može provesti sve projektne aktivnosti). Sklapanje partnerstva ne donosi nužno dodatne bodove i pozitivniju evaluaciju. No, moguće je ostvariti bodove u kategoriji ocjenjivanja projekta EU dodane vrijednosti za „transnacionalnost“ kod uključivanja inozemnih partnera.</p>
<p>Je li moguća prenamjena sredstava tijekom trajanja projekta i u kojoj mjeri?</p>	<p>Dozvoljeno je prenamijeniti do 20% od ukupno prihvatljivih troškova. Za prenamjene koje premašuju taj postotak potrebno je zatražiti i obrazložiti dodatak ugovoru.</p>
<p>Smije li se tijekom trajanja projekta ostvariti zarada?</p>	<p>Potiče se razvijanje proizvoda koji ostvaruju komercijalnu vrijednost. U slučaju ostvarene zarade tijekom trajanja projekta po predaji završnog financijsko izvješća za taj se iznos umanjuje doprinos EU. Prototip se ne smije koristiti u komercijalne svrhe do završetka projekta.</p>
<p>Mora li se priložiti financijsko izvješće uz prijavu?</p>	<p>Uz prijavu se prilaže pojednostavljeno financijsko izvješće za koje postoji formular. Za projekte kod kojih je doprinos EU veći od 750.000 € koordinator korisnik (osim ako se radi o javnom tijelu) mora uz prijavu predati revizorsko izvješće.</p>
<p>Zašto LIFE ne financira istraživanja, a traži da projekti budu inovativni. Kako bez istraživanja dobiti inovativne projekte?</p>	<p>Program LIFE potiče nadogradnju na druge programe. Program Obzor 2020 je program namijenjen isključivo istraživačkim projektima. Inovativnost u Programu LIFE predstavlja primjenu metode/tehnologije/procesa na neki novi, drugačiji način.</p>

Kako se računa trošak amortizacije za opremu i koji su prihvatljivi troškovi za opremu?	Za opremu prihvatljiv je trošak amortizacije do maksimalno 50% cijene opreme. Trošak amortizacije se računa od datuma isporuke do završetka trajanja projekta, a temelji se na internim računovodstvenim i/ili nacionalnim računovodstvenim pravilima.
S kojim postotkom se financira izrada prototipa?	Troškovi izrade prototipa su 100 % prihvatljiv trošak u LIFE programu.
Može li se proizvod/usluga razvijena tijekom projekta, nakon završetka projekta komercijalizirati?	Prema novim smjernicama za prijavitelje potiču se projekti koji proizvod približavaju tržištu, tzv. „projects close to market“. Projekti koji imaju za cilj plasirati proizvod/uslugu na tržište mogu to učiniti s danom završetka projekta.
Kako provjeriti postoji li ideja/projekt već u nekoj drugoj državi?	Sve informacija o završenim LIFE projektima i onima u tijeku možete pronaći u bazi projekata na LIFE web stranici ili kontaktirati nacionalnu kontakt točku svoje ili dotične države.
Kako adekvatno prikazati početno stanje u tablici indikatora?	Od prijavitelja projekta se očekuje određeno poznavanje problema obuhvaćeno projektom te da može prokazati početno stanje koje će potkrijepiti relevantnim referencama, prethodnim istraživanjima i znanjem.
Kako BIH može sudjelovati na projektu?	BIH ili neka druga država izvan EU može biti partner na projektu ukoliko provodi aktivnosti koje imaju za cilj poboljšati stanje Europske Unije.
Kako se provodi izvještavanje? Gdje se pri prijavi upisuju potencijalni rizici i u kojem trenutku se izvještava Komisija o potencijalnim problemima?	Koordinator korisnik podnosi izvješća koristeći postojeće obrasce: <i>Progress report</i> , <i>Mid-term report</i> i <i>Final report</i> . Pri prijavi svi potencijalni rizici i ograničenja se navode i opisuju u obrascu B5 uz prijedlog rješenja za svaki rizik/ograničenje. Korisnik koordinator dostavlja Agenciji/Komisiji informacije o događajima koji će vjerojatno utjecati na provedbu projekta ili je odgoditi, a kojih je korisnik svjestan. Ovisno o utjecaju problema na projekt, oni manje značajni se navode u izvješćima dok kod značajnijih je nužno konzultirati monitora projekta i/ili zatražiti amandman ugovora.
Mogu li se na LIFE prijaviti projekti vezani uz ruralni razvoj?	Moguće je prijaviti projekte iz područja ruralnog razvoja, međutim oni moraju biti u duhu LIFE programa. Ukoliko postoji program financiranja koji više odgovara projektnom prijedlogu, projekt će biti odbijen. Pri prijavi projekta obratite pozornost na Europske strukturne i investicijske fondove.
Jesu li troškovi nastali prije početka projekta (npr. pisanje projektnog prijedloga itd.) prihvatljivi troškovi?	Bilo kakvi troškovi prije početka projekta nisu prihvatljivi troškovi.
Kako se prikazuje satnica ako zaposlenik radi na LIFE projektu 40 posto radnog vremena?	Satnica se prikazuje kroz broj dana koje zaposlenik radi na projektu.
Što je zelena javna nabava?	Prema definiciji EU-a, zelena javna nabava je „postupak pri kojem javna tijela nastoje naručivati robu, usluge i radove koji tijekom svojeg životnog ciklusa imaju manji negativni učinak na okoliš od

	robe, usluga i radova s istom osnovnom funkcijom koje bi inače naručili". Više informacija pročitajte ovdje .
Postoji li sličnost LIFE-a i Obzora 2020?	Programi LIFE i Obzor 2020 (<i>Horizon 2020</i>) se podudaraju u više stavaka: teme projekata, naglasak na inovativnost itd. Glavna razlika je što Obzor 2020 financira projekte znanstveno-istraživačkog karaktera, a LIFE projekte koji testiraju ili primjenjuju određene metode, pristupe ili tehnologije na većem području.
Može li LIFE projekt biti nastavak nekog drugog projekta (koji nije LIFE) i koji još uvijek nije završio?	Da, LIFE projekt može biti nastavak drugog projekta koji još nije završio. Pri izradi novog LIFE projekta na temelju rezultata i iskustva prethodnog tekućeg projekta, potrebno je obrazložiti zašto je nastavak bitan i jasno predočiti da se iste aktivnosti ne financiraju iz dva različita izvora.
Može li biti više sufinancijera na projektu?	Da, broj sufinancijera na LIFE projektima nije ograničen.
Donosi li više partnera automatski i više bodova?	Ne, broj partnera ne utječe na dodatne bodove.
Moraju li se pri prijavi projekta znati podugovarači ?	Ne, prilikom prijave projekta ne smiju se navoditi imena podugovarača.
Odobrava li se u LIFE programu svim projektima koji su prešli prag bodovanja EU sufinanciranje?	Ne, koji projekti će ostvariti EU sufinanciranje ovisi o broju i kvaliteti prijavljenih projekata po prioritetnom području.
Kakav je način isplate u LIFE programu?	U LIFE programu isplate se vrše unaprijed u više rata, ovisno o trajanju projekta i visini EU doprinosa, po prethodno u potpunosti potrošenoj rati. Završna rata, tzv. „balance“ se isplaćuje nakon predanog završnog izvješća.
Je li moguće raditi na LIFE projektu kao prekovremeni rad i za to dobiti isplatu/plaću?	Prekovremeni rad nije prihvatljiv trošak.
Može li škola provoditi projekt?	Svako pravno tijelo registrirano na području EU može provoditi LIFE projekt.
Tko određuje dionike i ciljne skupine u projektu?	Prijavitelj projekta definira dionike i ciljne skupine svog projekta.
Kako se računaju troškovi infrastrukture?	U svrhu utvrđivanja proračuna projekta korisnici bi trebali što preciznije procijeniti iznos amortizacije za svaku stavku, od datuma unosa u financijske izvještaje (prema potrebi) do kraja projekta. Ta procjena temelji se na njihovim internim računovodstvenim i/ili nacionalnim računovodstvenim pravilima. Taj iznos predstavlja prihvatljiv trošak. U LIFE programu je trošak amortizacije prihvatljiv trošak s ograničenjem iznosa najviše do 25% cijene infrastrukture.
Je li moguće kupiti automobil za potrebe projekta?	Iznimno ukoliko je u pitanju oprema nužna za provođenje projekta te je odgovarajuće opravdana i obrazložena u projektnom prijedlogu postoji mogućnost kupnje automobila. U

	LIFE programu je trošak amortizacije prihvatljiv trošak za trajna dobra opreme s ograničenjem do 50 % cijene opreme.
Što je obrazac A6?	Obrazac A6 je administracijski obrazac s podacima o sufinancijeru i iznosu sufinanciranja.
Na koliko velikom području se projekti moraju provoditi?	LIFE tradicionalni projekti rangiraju od lokalnog, regionalnog, nacionalnog do prekograničnog djelovanja. Ipak područje obuhvaćeno projektom treba biti sukladno ciljevima koje se želi postići uz očekivane rezultate koji će doprinijeti boljitku ne samo području obuhvaćeno projektom nego i na razini Europske Unije.
Je li moguće zapošljavanje novih ljudi na projektu?	Da, moguće će. Trošak zapošljavanje novih ljudi koji će raditi na projektu je prihvatljiv trošak.
Koliko minimalno indikatora treba navesti u projektnom prijedlogu?	Ne postoji konkretno minimalni odnosno maksimalni broj indikatora koje je nužno navesti. Ključno je da se navedu svi indikatori koji su relevantni za fokus projekta, učinkovito prikazivanje projektnih rezultata i napredak samog projekta.
Gdje se najčešće gube bodovi?	Prema dosadašnjem iskustvu projektnih prijava u RH, najčešće se bodovi gube na slaboj koherentnosti prijave (nejasnoće pri provedbi i opisu aktivnosti, konzorcij projekta itd.) i nedovoljnim informacijama o početnom stanju (nedostaju ili su nejasni indikatori) te o strategiji dugoročne održivosti projektnih aktivnosti i rezultata (AfterLife plan). Također postoje problemi koji su specifični za svako tematsko područje, međutim u svakom tematskom području je također vidljiva: nedovoljna EU dodana vrijednosti projekta (nedostaje sinergija s drugim ciljevima EU zakona/strategija/planova, integracija aktivnosti i rezultata projekta u drugim sličnim situacijama itd.). Hrvatskim projektima u znatnoj mjeri također nedostaje prekogranični karakter, implementacija zelene javne nabave te preuzimanje znanja i iskustva od drugih LIFE projekata i/ili Programa Obzor 2020.
Jesu li plaće već stalno zaposlenih prihvatljiv trošak?	Plaće već stalno zaposlenih koji rade na projektu su prihvatljiv trošak u skladu s definiranim brojem dana koji će raditi na projektu.
Što u slučaju da se u tijeku projekta dođe do spoznaje da metoda nije uspješna/primjenjiva?	Rijetko se događa da se tijekom projekta ispostavi da je metoda neprimjenjiva s obzirom da je potrebno već u prijavi demonstrirati da je uspješnost metode iznimno visoka te za sve potencijalne rizike/prepreke predložiti rješenje u obliku <i>contingency</i> plana. Međutim, ukoliko do toga doista i dođe, prvo je potrebno zatražiti savjet od svog monitora, potražiti rješenje i informirati o svemu EASME.
Radi li se povrat financijskih sredstava koja nisu potrošena tijekom projekta?	Završna uplata, tzv. „ <i>balance</i> “, isplaćuje se po primitku završnog izvještaja, te se, ukoliko nisu iskorištena sredstva, umanjuje za taj iznos. Ukoliko je iznos prihvatljivih projektnih troškova manji od isplaćenog predujma potrebno je vratiti višak uplaćenog iznosa.
Može li se na LIFE prijaviti projekt koji je završio u Programu Obzor 2020?	Moguće je prijaviti projekt koji će biti nadogradnja i nastavak projekta koji je realiziran u sklopu drugih programa. Program LIFE potiče nadogradnju na druge programe.
Je li moguće koristiti postojeće LIFE projekte kao reference?	Da, moguće je. Jedan od ciljeva Programa LIFE je umrežavanje LIFE projekata iz različitih država članica i tako povećati učinkovitu zaštitu okoliša na području EU.

Što je specifični cilj?	Pri pripremi projekta treba razlikovati opći od specifičnih ciljeva. Opći cilj je obično jedan i opisuje krajnji cilj kojem se teži. Specifičnih ciljeva ima više, jasni su i mjerljivi, opisuju točno što se želi postići i u konačnici doprinose postizanju općeg cilja.
Kako se definiraju datumi početka i završetka rada u Ugovoru projektnog menadžera?	Pri definiranju datuma početka i završetka rada treba uvažiti činjenicu da su prihvatljivi troškovi nastali samo za vrijeme trajanja projekta.

2. Tradicionalni projekti

2.1. Potprogram Okoliš

2.1.1. Priroda i bioraznolikost

Pitanje	Odgovor
Što se događa sa zemljištem kupljenim od strane privatnog korisnika nakon završetka projekta?	Nakon završetka projekta kupljeno zemljište ostaje u vlasništvu privatnog korisnika. Međutim, kupnja zemljišta u LIFE-u je dozvoljena samo za potrebe projekta i ukoliko je to najbolji pristup za provođenje određene mjere očuvanja. Stoga, sukladno projektnim ciljevima i uspostavi dugoročne održivosti projektnih aktivnosti, privatni korisnik će biti dužan poštivati odgovornosti koje je preuzeo potpisivanjem Ugovora s EASME uz daljnji nadzor nacionalnih nadležnih tijela kako bi se osigurao dugi vijek uvedenih mjera očuvanja. Privatne organizacije također tijekom prijave moraju dati izjavu da će, u slučaju prestanka rada tvrtke, vlasništvo zemljišta prenijeti na drugo pravno tijelo koje također vrši aktivnosti zaštite prirode.
Je li prihvatljivo za LIFE da je zemljište na kojem se provodi projekt u vlasništvu države?	U sklopu LIFE programa ne preporuča se provoditi projekt na zemljištu koji je u vlasništvu države jer kupnja, kompenzacijske uplate i troškovi najma nisu u tom slučaju prihvatljiv trošak. (za više informacije pročitajte odgovor na sljedeće pitanje)
Što kada je vlasnik zemljišta privatna organizacija a što kada je vlasnik javna institucija?	Ukoliko je vlasnik zemljišta privatna organizacija, ista bi trebala dati izjavu da će zemljište potrebno za provedbu projektnih aktivnosti prodati odnosno dati u najam te će poduprijeti aktivnosti i ciljeve zadane projektom. Kupnja zemljišta, kompenzacijske uplate i troškovi najma upućene javnom tijelu nisu prihvatljiv trošak. Iznimka je moguća u slučaju kratkoročnog najma/kompenzacijske uplate koji je određen projektnim aktivnostima na tom području, a nužne su za postizanje projektnih ciljeva. U tom slučaju, javno tijelo je dužno primljene uplate ponovno investirati u mjere očuvanja ili aktivnosti podizanja svijesti o mreži NATURA 2000 ili EU Strategiji za bioraznolikost.
Tko obavlja nadzor nad javnim tijelima u provođenju NATURA 2000?	Nadzor nad javnim tijelima u provođenju NATURA 2000 obavljaju nadležna državna tijela. Aktivnosti javnih tijela su određene

	njihovim statusom te, u sklopu projekta, dodatno su određene projektnim aktivnostima.
Donose li projekti koji se provode u zaštićenim područjima više bodova pri ocjenjivanju?	Ukoliko projekt podupire tematske prioritete koji se odnose na očuvanje, obnovu ili uspostavu zaštićenih područja, bodovi se dobivaju na temelju demonstracije koliko predložene mjere očuvanja doprinose zaštiti određenog područja/staništa bez obzira da li je područje obuhvaćeno projektom već zakonom zaštićeno.
Što znači kratkoročni najam zemljišta?	Pod pojmom kratkoročnog kao i dugoročnog najma zemljišta ovisi o namjeni istog. Duljina najma ovisi o tome koja će se aktivnost provoditi na tom zemljištu te koliko je potrebno vremena da se aktivnost učinkovito provede sukladno cilju te aktivnosti te dugoročnoj održivosti te aktivnosti. U Smjernicama za prijavitelje se spominje indikativna duljina dugoročnog najma od npr. 20 godina, no ne postoji konkretna definicija kratkoročnog najma.